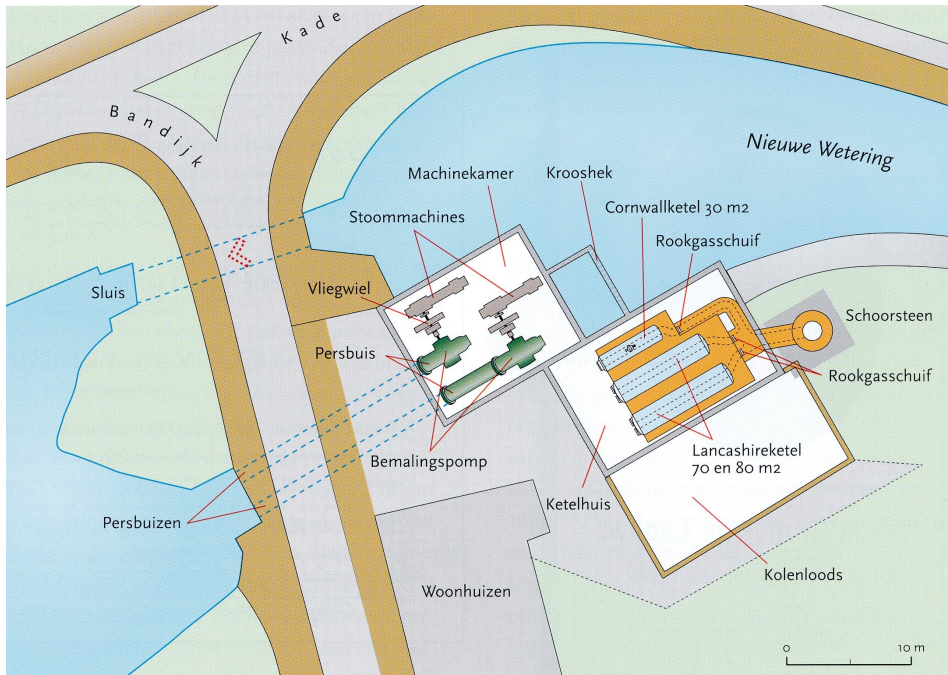

De capaciteit van het stoomgemaal werd bepaald op 440 kuub water per minuut bij een opvoerhoogte van 2,5 meter.

Er werd gekozen voor twee centrifugaalpomp vanwege de gevraagde capaciteit. Een centrifugaal pomp met aanzuig- en persbuis is geheel van gietijzer vervaardigd. Elke pomp werd aangedreven door een eigen gelijkstroom stoommachine. Of er bij de bemaling een of twee pompen werden ingezet was afhankelijk van de op dat moment gevraagde pompcapaciteit. Bovendien werd het risico bij een eventuele storing van een stoommachine verkleind. Er bleef dan toch nog 50 % van de pompcapaciteit beschikbaar. (..) Het water stroomde vanuit de Nieuwe Wetering naar een gewelf onder een gedeelte van het machinehuis. Dit gewelf had een stenen vloer. Via de zuig- en persbuizen van de centrifugaalpomp werd het water in het gewelf naar het buitenwater verpompt. De persbuizen lagen in de voormalige Zuidersluis. Ze hadden een doorsnede van 100 cm. Aan de uitlaatzijde was de voormalige Zuidersluis dichtgezet met beton waar de persbuizen doorheen staken. De vrije uitwatering kon dus alleen nog via de noordelijke sluis geschieden. De sluis had een tongewelf.

uit: Stoomgemaal De Tuut. Een monument van gezamenlijk zinn

Appeltern: Stoomgemaal De Tuut

De Tuut 1, 6629 AA Appeltern

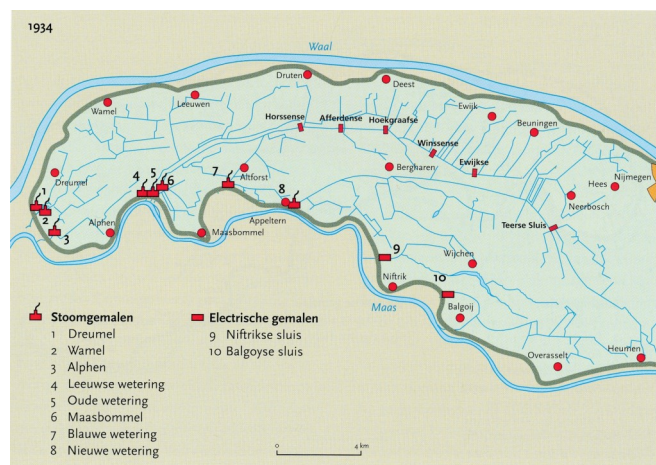

Stoomgemaal de Tuut in Appeltern is gebouwd tussen 1917 en 1919. Decennia lang was het één van de acht stoomgemalen in het Land van Maas en Waal. Samen zorgden deze gemalen voor de afwatering in het gebied, waardoor de inwoners, na vele eeuwen, eindelijk droge voeten hielden.

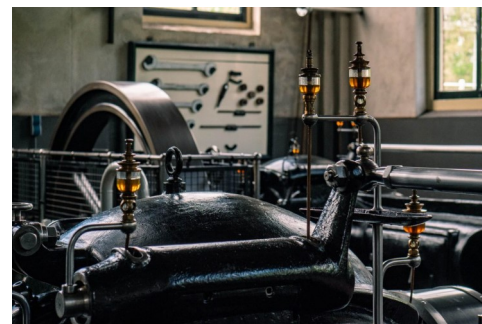
Het ontwerp is van het ingenieursbureau Van Hasselt en De Koning uit Nijmegen. Het is het oudste ingenieursbureau in Nederland en het bestaat nog steeds. Alleen de naam is iets veranderd, want tegenwoordig staat het bureau bekend als Royal Haskoning.

De bouw van het stoomgemaal is uitgevoerd door aannemer G. van Heck uit Alphen. In juli 1917 ging de eerste heipaal de grond in. Dag na dag werden de vorderingen door de opzichter opgetekend, en dat verslag is al die jaren be-

waard gebleven en dus nog steeds in te zien. Wat de bouw overigens erg gecompliceerd maakte, was dat het stoomgemaal tijdens de Eerste Wereldoorlog gebouwd werd. Dat betekende dat alles gerantsoeneerd was, dus ook alle bouwmaterialen.

Stoomgemaal De Tuut heeft de welvaart in dit deel van het Land van Maas en Waal doen groeien. Zo kon onder andere de landbouw in het gebied een sprong voorwaarts maken, zonder al dat hinderlijke water. Het gemaal draaide echter niet continu, maar alleen als de hoge waterstand in Maas en Waal de landbouw hinderde. Uit zuinigheidsoverwegingen gebeurde dat zo weinig mogelijk. Pas 'als de boeren voor het krooshek lagen', werd het gemaal gestart. Een gemaal laten draaien was immers een dure bezigheid; je had er de hele

dag mankracht voor nodig, maar ook zo'n twaalf- tot vijftienduizend kilo kolen voor één enkele dag.

Nu is het nog het enig overgebleven stoomgemaal in het Land van Maas en Waal. Het gemaal werd aangedreven door stoommachines.

In 1967 kwam er aan de functie van De Tuut een einde door de komst van het - in 2004 geëlektrificeerde - dieselgemaal Bloemers. Dat nu drie elektrische pompen heeft en het water via een persleiding onder de dijk door pompt. Dit gemaal heeft een capaciteit van 960 m3 per minuut. In 1984 werd het vervallen gemaal gekocht van het polderdistrict door de stichting Baet en Borgh, die het gemaal voor het nageslacht wilde behouden. Vrijwilligers begonnen aan een enorme restauratieklus die maar liefst 30 jaar in beslag zou nemen.

In 2001 werd De Tuut formeel museum-stoomgemaal. Stoommachine 1 werd weer in beweging gezet, maar de totale restauratie werd pas in 2015 afgerond.

>Meer informatie:
www.stoomgemaaldetuut.nl